

1923 йылдан
башлап сыға

ИӘШЛЕК

Шинәмбе

1

МАЙ

1990 йыл.

№ 52 (7558).

Хакы 3 тиң.

ВЛКСМ-дың Башкортостан Өлкә Комитеты органы

Яз — иңгелдәрҙең иң гүзәл осоро, ул үҙе үк байрам. Тик быйылғы яз нисектер бик ауыр килде. Һунар һауабыҙ ғына түгел, хатта эсер һыуҙарыбыҙ за ағыуланды. Шул ауыр хис-тойғоларҙы еңеләйтергә тырышыпмы, талә Советы башкарма комитетының культура бүлөгө 1 Май байрамына үҙенсә яңылыҡ, йәм өстәргә уйлағандыр.

тан Фәһим үзөгө Тарих, тел һәм әҙәбиәт институтының фольклор ансамбле, БДУ-ның «Йәнгүзәл» һәм башка коллективтар байрамда катнашыуҙан баш тартты. Бөгөн аңлатыуҙарынса, сәбәбе Өфөлә килеп тыуған экологик афәт-

ШАУЛАҢЫН ЯЗҒЫ БАЙРАМ

Рәмзилә
ХИСАМЕТДИНОВА
Башкайыңды
күтәр,
умырзаям

Уйһыуҙарға өйкөм-өйкөм
карҙар,
Әйтерһең дә,
төркөм-төркөм кат.
Яндарымда умырзаяларҙы
Бөпкә итеп һипкән
көлсә яз.
Күктә болот,
Кара төйлөгәндәй,
Бөпкәләргә күзләй
тибергә,
Бөпкә көткөн йүгерек
кыҙай,
Кояш
Болоттарҙы кыуып
ебәрә.
Көйөһеңме, күмерем
ая, тиң,
Умырзаям, йөзөң
һарғайған.
Күз йәштәре кеүек
һыуҙар аға
Һабак астындағы
карҙарҙан.
Һулышығыҙ менән
йылытығыҙ.
Яз сәскәһен, апрель
елдәре,
Ул етәкләп алып сыға
өргә
Яз айының башта
гөлдөрөң.
Башкайыңды күтәр,
умырзаям,
Күңелдәрең менән
күңкә аш!
Күк түшсә, умырзая
һымаң,
Тиккә жазалмаған
ай-кояш!

1 Май көнөндә баш калабыҙда «Кала көнө» байрамы үзгәрилә. Тантананың иң төп вакигалары В. И. Ленин исемендәге майҙанда була. Иртән Өфөнөң төрлө мойоштаренда, төрлө майҙансыҡтарында байрам башланасак. Кала халкын бик кызыктытаманалар көтә. Мәсәлән, Филармония эргәһендәге майҙансыҡта Ленин районның художество үрешмәкәр коллективтары, хореография училищелары, мәктәп уҡыусылары сығыш яһаясаҡ, спорт ярыштары, уйындар, аттракциондар ойштороласак. Ә Дим районда һуғыш һәм хеҙмәт ветерандары менән оғрашыуҙар, кооператив тауарҙар һатыу, һәүәскәр рәссамдарҙың һүрәттәре һатыласак. «Искра» кинотеатрында күп балалы ғаиләләр байрамы, ә курсак театры үз спектакленә ишвалид балаларҙы ҡунаҡка сатырған. Был байрамда шулай уҡ һәүәскәр, профессиональ артистарҙан тыш музыкаль инструменттарҙа уйнаусылар, бейеу, йыр яратыусылар за үз остадығын күрһөтә ала.

Һуңғы йылдарҙа калабыҙда барлыҡта килгән милли ижади коллективтар араһынан, атап өйткәндә, «Талыанка», сыуаш һәм немец фольклор ансамблдәре лә байрамға бикләк өстәйәсәк.

Байрам каланың сәнгәт осталары менән генә сикләнемәй, республика райондарынан һәм сит өлкәләргән дә ҡунактар киләсәк. Удмуртия, Татарстан, Йошкар-Ола, Чебоксарҙан фольклор коллективтары байрамда катнашырға зур теләк белдәргән.

Тик шуныһы һағайта тошто: байрамдың баш режиссеры Б. Ларионов «Вечерняя Уфа» гәзетәһинә (96-сы һәм) биргән интервьюһында бер башкорт милли ижади коллективының да исемен иҫкә алмаған. Һәм быны асыҡлау өсөн баш режиссерға морәжәғәт иттем:

— Борис Андреевич, Башкортостандың баш калаһында үткәрелгән күләмле байрамдың башкорт коллективтарынан тыш үтеүен нисек аңлатырға?

— Әйе, үкенескә ҡаршы, хәл шулай тора. Башкортос-

кә бәйлә. Шулай уҡ башкорт райондарынан милли коллективтарҙы саҡырыуға «Ак тирмә» етәкселәге лә ризалыҡ бирмәне.

Яуап иңгәлде, тос кына булһа ла, иңдәйер әскә төнәгәтһеҙлек тойғолар тыңғы бирмәне. Ошоға бәйлә мин «Ак тирмә»нең рәйесе С. Нәйтүриндән аңлатма биреүгә һораным.

— Беренсенән, был байрамды «Ак тирмә» ойштормай, — тиңе ул, — икенсенән, республиканың бөтә башкорт фольклор коллективтарына бөз бер иңдәй за бәйорөк бирә алмайбыҙ. Ә иңдә ҡатнашырға теләүселәргә тәбриклайбөз сөңә...

Бөгөн төрлө урындарға күп тапкырҙар шытыратыуҙан һуң: «Тарих, тел һәм әҙәбиәт институтының «Кобайыр» фольклор ансамбле катнаша», — тигән яуап алдыҡ. Нисек кепә булмаһын, бөгөнгө лә 1 Май көнөндә «Кала көнө» байрамына сатырабыҙ.

Р. ӘЛМӨХӘМӘТОВА.

Материалдарын
З. ХАНОВА өңерткен.

ФЭРИТ Ногомановтың Әсән кирбес заводы директоры итеп тәғәйенлән- гән сағы ине. Эште ул за- водта капитал ремонт үт- көрүгән башланы. Шуңа арнала производство теге- тен ығытырга ла, социаль- культура биналары төзөргә ла юл асылды. Кыска ғы- на вақыт эсендә техноло- гия линияһын сафка басты- рыу эштең уңышын хәл ит- те. Бер-бер арты балалар баксаһы, торлак йортлар, дөйөм мунса фойзаланыуға тапшырылды. Иш коммун- ист өсөн был завод үзәл- лы хеҙмәттен теге мәктә- бә булғанлығын һойләп тормаймы.

Ғүмер үткән һайын, ке- ше үзенә бала сәт хыл- дарына йышыраҡ өйләнеп кайтыусан. Дүртөйлә райо- нының Көшөл ауылында тыуып-үскән Фәрит тә тыу- ған төһөгән бер тасан да тапшармаһа һүз биргәйне. Институтта утып, инженер- механик һөнәре алып сығы- уы ла шуға бәйлә ине. Был турала КПСС-тың Сакма- гош район комитетының бе- ренсе секретары Наил Хәс- нийәров та ятшы белә. Һәр яктан аҡһап килгән Киров исемендәге колхозға пред- седатель булырга Ногома- нов ризалашмаһы икән? Хужалыҡ та, район да отор ине, тип фараз итә ул.

Был тағдымдан Фәрит башта аптырабыраҡ калды. Үзә тулған татыу, яңы- лыҡты яраткан эшселәр коллективы менән хушла- шырғамы ип һуң? Берен- сенән, уңайлы квартираны, йорт аша ғына торған мәк- төптә, балалар баксаһын калдырып китеү йәл. Икен- сенән, дөрәс аңларҙармы райондаштары? Бахет эзләп китә, тимәстөрмө? Әллә көс- тө һынап жарарғамы?

Әсәһе, һуғыш һәм хеҙмәт ветераны Нурғизә үзә тап бына райондың ул барасаҡ Митрә-Әйүп ауылынан бит. Тимәк, әсәһе аҡлап тамыры ла шуңан тармақ- ланған. Атаһы һуғыш вете- раны, пенсионер-уҡыты- сы Мөхәмәтнур ағай за улы- ның иңтенә фатиха кылды. Ә әсәһе, балаһының тормош- та бер бастыска күтәр- дергә йыйыныуын күреп, ғәжәш бирҙе: «Улым, ха- лыҡ менән эш итәһең. Бер- үк, кешенә нахакта рәһи- теүҙән һаҡлан».

Был һүҙҙәрҙең асылың аңлай ине Фәрит. Урта зве- но кадрҙарының ябай кол- хозсыға ҡарата интибарһыз- лыҡ, мейфәғәттәрҙән һаңға һуҡмау, үз тирәнәһә яла- ғай-куштанарҙы эйәләште- реү күренештәре менән аз орашманы.

Бына ул колхоз предсе- датель итеп һайланды. Уны бөрһөгән хәлдәр күп ине. Юлдарың рәте юҡ, культу- ра-ағартыу учреждени- лары ярым емерек. Хеҙ- мәт шарттары ауыр, арлы- лыҡ, бөлгөнлөк хөкөм һө- рә. «Бына ошо хәл индә йәштәрҙең ауылдан биреүе

нә килтергән нәмә», — тип һығымта яһаны ул.

Был урта буйлы, имән- дөй таза кәүҙәле ир-егет һүҙен һүз итә торғандар- ҙан булып сықты. Дилбеге- не үз тулыһа алыуына ип бары дүртенсә йыл, ө ки- ровтарҙың тормошо ыңғай- ятҡа үзгәрҙе. Кем менән генә һөйләшмә, үзәрендә сафка башҡан өр-яңы ка- ралтыларға ғорурлыҡ ме- нән төртөп күрһәтә.

— Ҡарағыҙ әле, — ти- не миңә оператор Ғәзәл ағай Носопов. — Индәһе- рәк мал азығы цехы төзөп куйың. Кнопкаға басып

тәһмин итеү — мөһимлеге тыуа. Асырарға теләһеләр, ға колхоз фермаһынан ма- лың да бирәһең, бөтө- һен дә колхозсылар менән бер кимәлдә хеҙмәтләндә- рәһең, — ти председател.

Хеҙмәт шарттары ла бай- так яҡшырған. Малсылар азнаға бер тапҡыр ял итә. Эш сәғәттәренәң тыскары- уын да иҫкә алырга һөрөк. Мал һимертәһеләрҙә генә алайыҡ. Иртәнгә сәғәт 8- ҙән кнске 6-ға тиклем эш- ләй улар. Һауынсылар за фермаға ҡара таңдан түгел, иртәнгә 8-ҙән генә бара.

ЫЫНАУ

тына эшләйҙәр малсылар.

Ауыл кешеләһә хас ға- рурлыҡ менән өйтелгән был һүҙҙәргә җыуаныу тойға- лары күренеп тора. Һыйыр малдары һимертәү комп- лексында эшләүсә Венер Тукматовтың да өйтәһә һү- ҙә бар.

— Комплекстың дүрт корпусын сафка бастыр- ҙың, — ти ул. — Ә һеҙ безҙең йәйге лагерҙарҙы, иҫен тазартыу пунктың, яңы ашхананы, 12 кварти- ралы яңы торлак йортто күргәһеңеҙ бармы?

— Ремонт мастерской, йылы автогараж Һалынды. Комташ юл күтөргөлдә. — тип оҫтәргә ашыңты баш зоотехник Фәнид Хужин.

Сыйрышбаш ауылына һыу үткәргәлдә, балалар бакса- һы асылды. Култура йор- то тизҙән фойзаланыуға тапшырыласаң, ауылдарға газ янасаң. Суртанбаш ауы- лы элентр менән йылытыу- ға күсереләһәк. Ошолар хакында беренен-берене бул- ҫаһа бәһәһә шатланып һөй- ләй ауыл халығы.

— Быһыл уҡ үзәһең күн- күрәш хеҙмәте күрһәтәү йортон, амбулаторияһы һа- ла башлайһың. Эшкә кил- гән терапевт, педиатр, теш врачтары квартира менән

ҺӘР һыйырҙан йылдың уртаса һауым узған өс йылда 397 килограмға ар- тып, былтыр уртаса 3441 килограмға етте. Һәр баш малды дәүләткә тапшырыу ауырлығының 4 центнер за 40 килограмдан көмөмәүе ла зур ҡазаныш.

Бер ваҡытта хакында тул- ҡынланып хәтерләһә Ного- манов.

— Эш башлаған беренсе айҙар ине, — ти ул. — Ип- төшмә Хәлимә менән өйгә кайтып бараһың. Бер тыҫ- рыһтан ҡаршыға ҡашауайға хакыны менән елдергән бригадир йрҙамсыһы килеп сықты. Ә урамдың икенсе яғында бер өбей баләһә са- на менән һөйрәп һалам алып кайтып килә. Атлыны тут- ҫаттым. Теге өбейҙә күр- ҫәһә, ул да уңайһыҙланды. Кнскә тиклем өбейҙең иха- таһына бер йөк һалам ил- ҫәһә буһаштырға ҡуштым. Шу- ҫлай эшләһә ла. Артабан халыҡты бесән, һалам ме- нән тәһмин итеүгә өҙөклөк бөтөрәлдә.

Председатель сак ҫына уйланып торҙо ла дауам итте:

Һеҙгә тағы ла бер миҫал. Иҫен бүлгәндә бөтәһәң дә бер арһын менән үлсәһәң- дәр. Хеҙмәтәһә ҡарап, бе- рәүҙәргә 30—40 центнер

иҫен биреләргә тейеш, ө то- талар за кнселәр икән. Баш- та йыш ҫына: фәлән кеше ҡулаң була индә, аһсаңы көрөп ала, тигәндәһәң дә иштәргә тура килдә. Ә минеңсә, хеҙмәт хакының өшлөп алынғаны һәм эшлөп алынмағаны була. Эшсән кешеләр менән ялһауҙарҙы бер урынға ҡуйырга яра- май.

— Һаламды көҙгән үк ба- ҫыуҙан ат менән килтерә- Һә. Ип башта Абруй Вәли- уллин. Әбәх Хәсәнов һөҫк пенснонерҙарҙы тәһмин итә- Һә, — ти председател. — Бесән өлөшкәндә ла тигеҙ- һезләнкә юл ҡуймайһың.

Ә мине ип шатландырға- ны — пенснонерҙарға иҫен- дең буһлай биреләүсә, утын килтерәүгә, бесән таһыуға транспорттың түләүһәз бу- лыуы. Йәштәр хакында хәс- төрлөк күрәүҙә ла күнел- дә ыңғай тойға калдырҙы.

— Әле колхозда һуңғы дүрт йылда ғына хәрби хеҙ- мәттән кайтып урынлаш- ҫан 30-ҙан ашыу кеше эш- ләй, — ти партия ойошма- Һы секретары Вил Дәүлә- тов. — Шофер Раил Сәли- мов, механизаторҙар Роберт Ялаев, Винарис Миннеғолов кеүек йәштәр бөхәттәрән тыуған ерҙәһә таптылар.

Кем колхозда эшлөп, Совет Армияһына иптә, яр- ты хеҙмәт хакы һаҡла- нып, һағыһың кенәһәһә күсерелә бара. Армиянан хеҙмәт итеп кайтыуҙарына, тормош башлап өбөрөү өсөн, аһсалары йыһылып ята. Күптән түгел тағы ла бер яңылыҡ индерелдә. Элек ситкә китеп тә ауылға яңы- нан кайтып йорт һалырга теләһеләргә колхоз 10 мең һум күләмәндә ҫсуда бирә. Уп йыл өсөндә шуның артыһы түләһә шарт, ө ҡалған өлөшө колхоз йрҙа- мы ҫсөбөнә тапталыла. Шо- ферҙар Наил Хәсәнов һәм Ревинер Шәһмәхәмәтовтар был аңыһыңтың фойзалың башлап күрәләр за индә.

ҮТКӘН йылды хужалыҡ 90 процент рентабел- ләк, 2 миллион ярым һумға яһын саф табыш ме- нән тамамланды.

Бер аҙға вазифа мәһә- ҫәттәрән калдырып тороп, Фәрит өйгә кайтып керә. Бына йөмөгәте, балалары менән өңгәмә башлана. Әл- ҫән ҫыҙҙары Айгөл ата-әсә- һә узыған институттың шул уҡ факультетында бе- лем ала. Ғәһә альбомың- дағы рәсемдәргә, шулай уҡ аталарына бирелгән Маҡтау грамоталарың, иҫтәлеклө бүләктәргә ҫабат-ҫабат ғорурланып ҡарайҙар улар. Шул уҡ вақытта улар белә: аталары өсөн иң зур бүләк — ауыл кешеләһәң шаты- ғы, иҫлас рәхмәте.

Ф. ЯРУЛЛИНА, журналист.

ҺҮРӘТТӘ: Фәрит Ного- манов. Р. ӘХМӘТОВ фотоһы. Сакмагош районы.

ОЛИМПИАДАЛА КАТНАШЫП

Язғы каникул вақытында Пенза ҡалаһында — физик- ҫа-математика һәм химия, Орелда биология буйыһа Үзәк зона уҡыусыларының Бөтә Россия олимпиадала- ры уҙғарылды.

Республика олимпиада- Һында өңсө сығыусы тү- бәндәһә 9—11 класс уҡыу- ҫылары Башҡортостан на- мыһың ятланы. ХИМИЯ БҮЙЫНСА: Стаһислав Карчевский (9-сы класс, Өфө, 35-се урта мәктәп), Андрей Рыжков (10-сы класс, Өфө, 100-се урта мәктәп), Максим ҫашулин- ский (11-се класс, Өфө, 51- се урта мәктәп), ФИЗИ. ҫАНАН: Валерий Миҫтахов (9-сы класс, Туймазы, 7-се урта мәктәп), Леонид Ва- снльев (10-сы класс, Сала- уат, 17-се урта мәктәп), Ил- дар Ғиндуллин (11-се класс, Өфө, 114-се урта мәктәп).

МАТЕМАТИКА БҮЙЫН- СА: Всеволод Лаптев (9-сы класс, Өфө, 39-сы урта мәктәп), Марат Шәмсетди- нов (10-сы класс, Өфө, 114- се урта мәктәп), Ольга Ду- бова (11-се класс, Белорет, 14-се урта мәктәп), БИО- ЛОГИЯ БҮЙЫНСА: Сул- ҫан Фәрхетдинова (8-се класс, Нефтекама, 7-се ур- та мәктәп), Юлия Валиу- рова (9-сы класс, Борай, 1- се урта мәктәп), Татьяна ҫҫачева (10-сы класс, Өфө, 35-се урта мәктәп), Олег Гринчук (11-се класс, Ил- лин, 3-се урта мәктәп).

1988, 1989 йылдарҙағы Бөтә Россия һәм Бөтә Со- юз химия олимпиадалары призеры, 1990 йылдың ию- лендә Францияла уҙғарыла- Һаң Халыҡ-ара химия олим- пиадаһында катнашыуға дө- ҫгә итеүсә Рәстәм Исмә- ғилев, Өфөлөгә 35-се урта мәктәптән 11-се класс уҡыу- ҫыһы (химия уҡытыусыһы Лидия Николаевна Арбузо- ва — БАССР мәктәптәре- Һәң атһаһаңған уҡытыусы- Һы), конкурстан тыш ҫатна- шып, һөнә юғары уңыһа өлгөһә — Бөтә Россия олимпиадаһы призеры бул- ды. Шуның менән Париж- дағы Халыҡ-ара олимпиада- ла катнашыуға лайыҡлы дөгүһә иҫәнләгән тағы бер тапҡыр раһланды.

Валерий Миҫтахов та фи- зика буйыһа беренсе урын- ды ауланы. Ул Марат Шәмсетдинов һәм Татьяна ҫҫачева менән бергә РСФСР командалыһа индә һәм 18— 24 апрелдә Федерация на- мыһың ятланы. Сираттағы Бөтә Союз олимпиадаһында өңсөүҙөр теләйһәз уларға!

Р. М. ХӘҫИСОВА, БАССР Халыҡ мәғари- Һы министрлығының белем биреү йөк- мәткәһә, уҡытыу һәм тәрбиәләү ысулдары бү- лөгә.

БӨТӘҺӘ ЛӘ БАҫЫУЗА

«Путь Ленина» колхозы- Һың Андреевқа бригадалың- да сәсәүгә тоһшоләр. Дө- рөһ, өҙөрлөк эштәре 20 ап- релдә үк башланғайны. 272 гектар майҙанда арыш өс- төмә туҡландырылды һәм тырматылды. 700 гектар ба- ҫыуға дым ҫаһланған. 120 гектар арпа сәһәлгән.

Хужалыҡ эшсәндәһә ки- ләһә уңыһа иңгез һалыу өсөн ала кәндөк һәр сәғәттең фойзаланың калырга тыры- Һа. Иш егеттәр айырыуға тырышып эшләй. Трактор- ҫы Александр Родионов менән Николай Журапов агрегаттары тәүҙә дым ҫаһлауға эшлөгән, уңаң һуң 30 гектарҙа борһәң сәһәһә.

Хәҙергә вақытта дым ҫаһлауға ҫомсомолөк Вик- тор Гагарин өшлөй, ул 300 гектар баһыуҙы эшкәрткән.

Георгий Соков менән Вале- рий Максимов агрегаттары 250 гектар ерҙә ҫулығын- ҫаһланы.

— Бөтәһә лә баһыуҙа, хатта уҡыуһылар за, — ти бригадир Евгений Се- менович Сергеев.

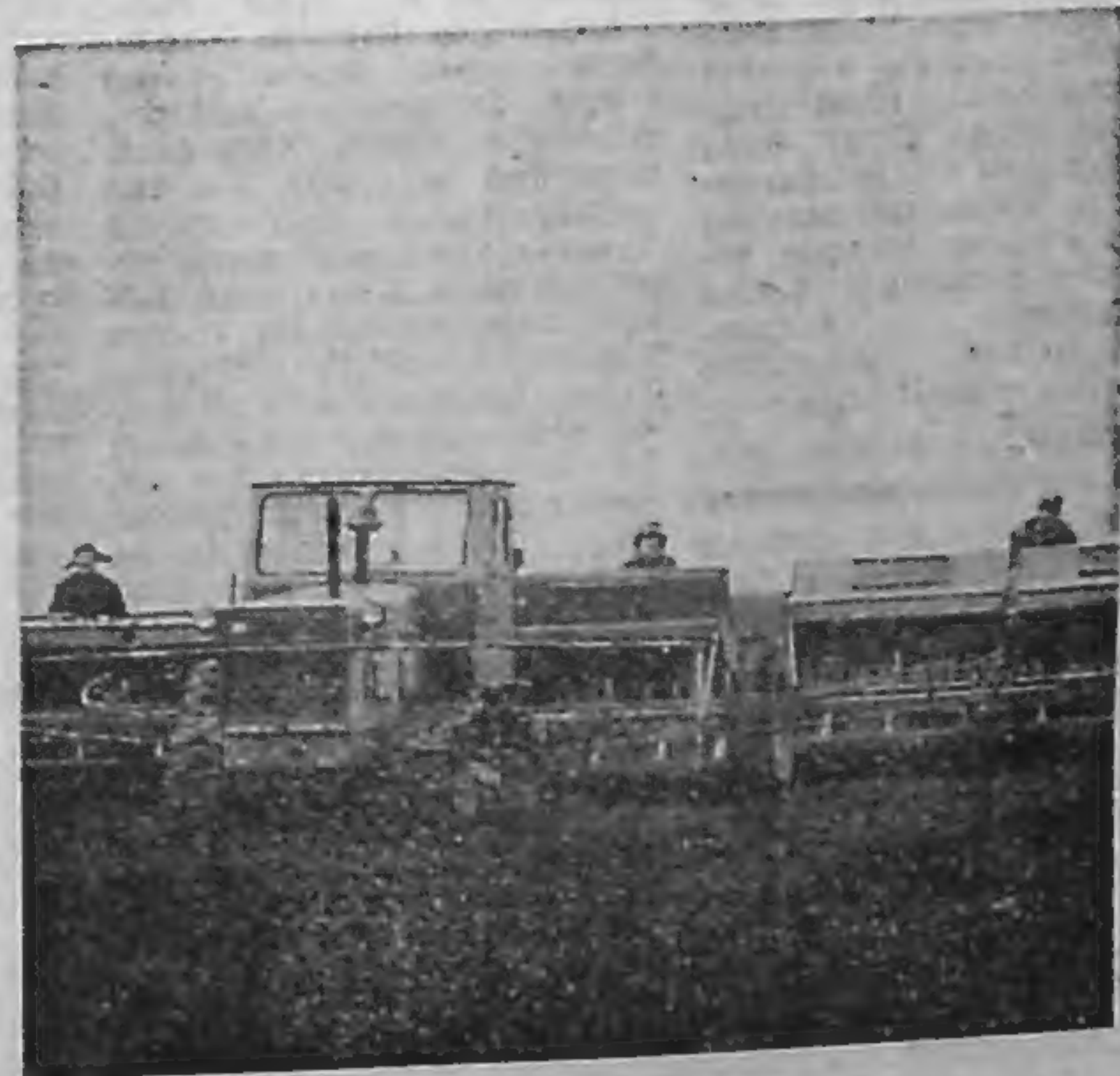
Ыһыңлап та, уҡыуһылар Андрей Яковлев, Диас ҫә- Һәрголовтар «Беларусь» ме- нән аһлама таһыһы, брига- даның парторғы Александр Полянский аһламаны сәс- кәһә һалып тора. Элек- трик Сергей Сергеев та, төп өшөнән айырылып, сәсәүсә- ләргә йрҙамға килгән: сәс- кәһә эшләй.

Туһайға кайтып килгән- дә аһлама ҫаһлаһында Ан- дреевқа бригадалыңың хи- саһыһы Раил Исмәғилевты оһраттың. Арпа баһыуына нитродиаһмофос тоһтарың тейәйҙәр ине.

— Бөтәһә 40 тонна аһ- лама индереләргә тейеш. Ул бәһә өтөрлөк күләмдә би- релдә. Нитродиаһмофосты арпа сәһәһәң саһта гектары- на 100 килограмм индәһә- Һә, — ти Раил.

Андреевқа арпа 191 гектарға сәһәлә. Шуның 140 гектары аһлап сәһәл- гән дә индә. Уңыһ һөйбөт булһын өсөн, бөтә мәһкин- лектәргә туһланалар Ан- дреевқа. Ерҙәһә дым киһеп бөтмөһ өлөк сәһәһә ҫаһлырга уйлаһандар. Шуға ла 25 апрелдә көнә буйы яһғыр алып, эшкә иртүк тоһона аһлау беренен дә ҫыуан- дырмаһаң. Ә төһтәһә һуң ер ҫороу менән сәсә лә баш- лаһандар.

Г. РИЗУАНОВА, Ауырғазы районы. Н. АКИМОВ фотоһы.

Хәзер уңыусылар игтибарына Т. КҮСИМОВАНЫҢ ошо номандировна айтканлы язылган мөхәләфәт төндим итебөз.

1951 йылда Өфөлө СССР
Фандор академияһының

Көнбайыш башкорттар-
зың теле, тарихы, рухи һәм
матди култуураһы һ. б. киң
этнографик планда өйрәнел-
мәүе тураһында безгә
(1954 й.) экспедицияның
тәүге мәлдәренән үк ише-
тергә тупа килде. Был ту-
рала Аскын районы Куби-
лә ауылы колхозсылары, туы-
ған аҡтарының тарихы юға-
ла барыуына борсолоп, бы-
на нимәләр һойләне: «Ауыл-
дың төньят-көнсығыш
яғында 2 гектар зурлыкта
зылрат бар ине. Шуны һө-
рәһә бер гектарға һал-
дырғанылар. Былтыр бер
юлы һөрөп, ашыҡ сәсте-
ләр». Без бу л ғ а н
б а ш к о р т ауылдары-
нда халыҡ милләтөн бер ик-
ләүеүгә «башҡорт», тип
һәм үз һойләү телдәрән дә
«башҡорт теле», тип һанай
ине (81-се бит). Кайһы бе-
рәүҙәр телдәре тураһында
һүз сыҡһа: «Уртала-һал-
ған тел ине, Урал баш-
ҡорттарына барсаң, теле-
безне ҡарап, безне татар
тилдәр. Татарстанға сытһаң,
телебезне тарап, безне баш-
ҡорт тип атайлар», — тип
һойләгәйһеләр. Был өтөттә
Урмиһа ауылында татар те-
ле уҡытһан Ямал апай ВӘ-
ЛИХМӘТОВАНЫҢ (ул
әле лә иһәһ-һау) һойләгән
дәре теркәлгән: «Татар әдә-
би теле һалалар өтөн ашыр.
Уҡычылар бу мәсәләгә ке-
рәп китһә, былай диләр: «Без башҡорт милләтенән,
безнең үз телебезне уҡыр-
ға хатыбыҙ бар». Телдә
башҡорт сүҙләрен һуп ыһы-
тыралар, һүздә башҡорт
сүҙләренән ҡаһырға тыры-
һалар. Таға татар теленә
өйрәтү иһен, сөйләгәһә ая-
лар. Мин һипел татар те-
лендә һойһа башһасаң, ми-
һнәр, диләр, татарча әһт-
көнне, миһәрәң, диләр» (83-
се бит). Без был (1954 й.)
экспедицияла уҡыһылар,
ҙың дикһант, иһалары

Без 6 февраль көнө Ас-
кыңга киһеп төштөк. Район
мэгариф бүлөгө хэзматкар-
зоре менэн таныштыандан
һүн, ошо ук көндө район
мэгариф бүлөгө мэди́ре ме-
дан Кубиз мөктөбөнө ора-
рашыуга киттек. Без ба-
рыуга мөктөптө дөрөстөр
тамайландыгыны инде. Дирек-
тор безге: «Һез, халыкты
инде башкаса бутап йөрө-
мөгөз, без татар теле укы-
табыз, 1-се класты ла та-
тарса астанбыз», — тип
таршы алады. Шулай за хэл-
өкүөл һорашып, максаты-
быззы аңлатып биргәс, ур-
так тел түз табылды. Клуб-
та укытыусылар, укытыусы-
лар алдында һәр беребез
сыгып аһанык һәм һуны-
нан әңгемәләшкәндә ошон-
дай сыгыштар булды. «Вац-
корт дәүләте безгә төкөрөп
караны, укытманы. Аһа те-
ле укытыусылары Татар-
стандан килгән булды. Ки-
таптар юк. Башкортса төр-
биә алманык. Ситкә тибел-
гән булдык. Казаннан ки-
лөп әле лә картлардан төр-
лө тарих язгып йөрөйләр».
Был һүзгәргә аяуп итеп,
без бер генә һүз: «Торон-
лоң йыллары...» — тигән бу-
дык. «Татарса укыткан
хәллә лә, исмаһам, Баш-
кортстан географияны
ла юк бит!» — тигән әсенеү
һүзә лә булды. «Ул әле
бар ние». — ти оло үкчә

Без Азат Камалов менән
инәү Астын районының
төпкелә тип баналган

Автор гонорарын
«Нәшлек» газетасына
яздыруу өсөн бүләк
итә.

Язымышыңды ыра, юрама
Иса гена бире Һәшәл ел.

Яз булмышың белгеләнде,
Әбзә, йәшә тә,
Йәшә ил!

А. СИРБАЕВ.
БДУ студенты.

СТУДЕНТ КӨНДӘЛЕКТӘРЭ

«Человек до ста лет дитя! Да если б'он и до пятисот лет жил, все был бы одной стороной своего бытия дитя. И жаль, если б'он утратил эту сторону, — она полна поэзии. Что такое именины? Почему в этот день ярче чувствуется горе и радость, нежели накануне, нежели потом? Не знаю почему, а оно так. Не только именины, а всякая годовщина сильно потрясает душу».

Была шундай уйланулар Герцендә бик күп. Герцен бик үзәнселәк. Һәм ул зур психолог. Герцендә зур эске донъяны, уларҙың кисереш-төрө, фекер йөрөтөүҙәре менән һип үзән кисергән һәм фекер йөрөткән кеүек була-һын.

Хәҙер яткан килеш бер ярты сәғәт кенә һүрәк уҡы-һым да йоклайым.

1953 йылдағы дәфтәрҙән. 11 апрель.

Иртән тороуға ап-ак кар яткан. Ошоп уандым. Бы-на һиңә яҙ! Кис кенә тәүге йылы ямыр яуа ине. Ап-рель ысылан та алдаксы, ышанышсыз ай.

Бөгөн «Правда» ла З. Кедринаның Мохтар Ауэзов тураһында яҙылған тәнкит-тең Қазақстанда тикшерел-леүе тураһында бәләкәй ге-нә хәбәр бар ине. 30 тину-арзағы ул мәҡәләне мин уҡымағанмын. Подшипка-һын алып уҡып сыҡтым. Абайҙың рус телендәге һай-лаималарын алып кайттым. М. Ауэзовтың китапта Абайҙың тормошо һәм ижа-ды тураһында яҙылған мә-кәләһен һәм Леонид Собо-левтың «Поэт-мыслитель» тигән баш һүҙен уҡып сы-ҡтым.

Абай афоризмдары. Человек — дитя своего вре-мени. Но если ты дурак, не обвиняй в этом своих современников.

Сын своего отца — недруг народа, сын народа — твой друг.

Делись тайнами с тем, у ко-го нет друзей, дружи с тем, у кого много друзей. Избегай того, кто беззаботен, будь с тем, кто опечален.

Гнев без воли — ядовец, ум без печали — ядовец, любовь без верности — ядовец, ученый без последователей — ядовец. Помогаешь пустому человеку — только себе навредишь.

Кримашный в гниеве — смехом, молчаливый в гниеве — страшен. Плохой друг — твой тень: в солнечный день беги — не убе-жишь, в пасмурный день ищи — не сыщешь.

Терпел надежды лишь без-вольный. Ведь истина, что в мире нет ничего постоянного, значит, и зло не вечное. Доброжелатель твой лишь ты сам.

Абайҙың шигырьҙарын уҡып ултырғанда Рафаэль (Рафаэль Сафин—Т. К.) ин-де лә:

— Әйә, Рәми, киноға барайың, — тине.

Безгә Дамдинов та ку-шылды. Тон ҡараңғы ие. Батматта бәтә-сума Чобото-воға сыттың. Клубта үзе-беҙҙең бик күп егеттәре осраттың. «Анна Карени-на» тигән фильм ҡараның.

Ҡайтканда йондоҙҙар ҡа-раның (мин үҙем был эш-те яратҡас, һәр сәт башка-ларҙы ла мәжбүр итәм).

— Давай, йырлайың, —

тине Рафаэль. «Каруанһа-рай»-ҙы яңғыратып ебәрҙек. Төндөгө тауыш урманда ның яңғырай.

Гүзәл, иң киткес матур йыр! Кич һәм моңло көй! Бормаланып — бормаланып аҡкан саф йылға — кеүек минә был йыр.

Рафаэль яҡшы йырлай. Уның бик зур йыр ҡулту-раһы һәм матур, моңло та-уышы бар. Роялда ла баш-корт йырҙарының байтағын башкара ала, тик күбенең һүҙҙәрен белмәй. Без бик йыш киске аштан һуң аш-ханала рояль янына йыйы-лабыҙ за, башкорт, татар һәм рус көйҙәрен тыңлап, оҙаҡ кына ултырып алабыҙ. Шакир (Шакир Янбаев — Т. К.) йыр башлап ебәрә. Рәйес тә (Рәйес Низамов—

Т. К.) күнелә төшкән сәткә кушыла. Ә мин һәр сәт мәңгөрәп ултырам инде ул! Рафаэль уйнай за, йыр-лай за. Бик бирелеп, музы-каны бөтә йөрөгө, йәнә-тә-не менән тойоп, оҫта итеп уйнай. Туған мондар безгә үз-ара нығырат бәйләй, уның тәһсирендә без бер-бе-ребезгә ятҡын һәм йылы бу-лып китәбез.

Безгә шулай шаулашып ултырғандар һуңынан бит иң матур иҫтәлектәргә өй-ләнәсәң! Бергә утып йө-рөгән көндәр тормошобоз-зағы иң яҡты, иң бәхетле көндәр булып ҡаласан. Был студентлыҡ йылдары без-ҙең киләсәктә өҙбиктә бер-гә эшләһәң көндәре әерләй. Өзбиктә институт-тында уҡыуы өҙбиктәселәр-ҙән — без бит тәүге сту-денттар! Инде үзбиктәселәр ғайләгә Марат Үзбиктәһе китәбез. Ул — һалдат. Хат-тарын, шигырьҙарын бергә-ләп уҡыныбыҙ, тикшерәбез. Рафаэль уға азып та тора. Маратка безгә өмөт бик зур. Шуға ла нәтижәһе уны. Прозанктар, тәнкитселәр, драматургтар кәрән. Ғабдул-ла ағайы (Ғ. Әхмәтшин—Т. К.) алыштырыусы бу-лырға тейеш. Ул Өзбиктә институтын беренсе тамам-лап сығыусы драматург. Выйыл үл безгә китәсәң. «Әх алмағастар» пьесаһын дипломға әерләп, бер көн-дә безгә уҡып сықты. Фе-керҙәребезгә айткан булды.

Минә лә сират етеп ба-ра бит! Уҡып бөтөргә ике йыл ғына калды. Ғабдулла ағай артынан мин дә оҫа-

сатмын! Хәҙер инде минә шигырьҙарымдың тематика-һын да киңәйтеү яғың уй-ларға, нығыраҡ эшләргә кәрәк. Әле үҙемә окшаға-ныраҡтарын бер дәфтәргә күсереп язам. Тәүге йыйын-тықтың ул нигеҙе булып-ға тейеш. Өфөлә сәткә Со-юзға инеп, Мостафа ағай (Мостай Кәрим — Т. К.) менән байтаҡ кына һөйлә-шеп ултырың. Мин уға «Салауат батыр»-ҙы уқы-ным. Әкиәттә окшатманы ул. Телә генә һөйлөт, тине. Яңынан тәрән итеп уйлар-ға кушты. Ә шигырьҙарың тематикаһы тар булыуын әйтте. Үҙенә окшағандарын һайлап алып, газетаға ҡа-дырып китергә ҡанәш бир-ҙе. Мин ҡалдырым, тик ре-дактор Ғафаров уларҙың ҡайһы бер урындары менән ҡилешмәне. Бер төндө без уның менән оҙаҡ бәхәслә-шеп ултырың. Ул шигыр-ҙарға редактор булып кына, газета өсөн яуаплылыҡ иҫә-бенән сығып, үҙен е-лям-ғырҙан һаҡлап ҡалыу яғы-нан ҡарап килә. «Дөрөҫ» шигыр булһын тик, ә ши-гыр шигыр булмаса ла мөмкин! Мисалға Мәжит Ға-фуриҙың «Ленинизм — ми-нен малғым» тигән шигыр-ын килтереп, үрнәк итеп куйың. Ләкин минә был ри-торикаға алып бара торған үрнәк булып тойола. Ғафу-риҙан өйрөнөргә, бик күп өйрөнөргә кәрәк, ләкин уның тарыраҡ булыуын да күрергә кәрәк. «Ҡысҡаһы, Ғафаров менән мин ҡилеш-мәнем. «Шулай за үз һүз-ләрең һин, кустым. Бының ятшыға илтмәүе бар», — тине ул.

Шигыр газета битендә ҡарасты булып, уҡыуы-ларҙы куркытып торорға тейеш түгел. Был уҡыуы-ларҙы шигырҙан ситкә эте-рә. Шуның өсөн дә бит хә-ҙер «газета теле» тип атал-ған термин да бар. «Газа-та шигыры» тип йөрөтөл-гән уҡыуыһың шигырҙар за бар.

Мин уға үҙемдәң тәүге очеркты — Зөл Космодем-янская тураһындағы «Үлем-һеҙ тәһсир уҡыным. Үзе-нә алып ҡалды. Икенсе көн-дә корректураһын бирҙеләр. Башта Игебаев уҡып сык-кан. Корректорҙар менән бер нисә мәртәбә бергә уҡынып, һәм Һиртөн Өфө урамдарында «Үлемһеҙ тәһ-сир» витриналарға һәм «Совет Башҡортостаны» йәбеште-релгән юймаларға тора ине. Кешеләрҙең тукталышың уҡығандары минә бик шат-ландырҙы. Күп итеп һатып алдың да. Детдомдағы, ин-тернаттағы таныштарға, ип-тостарға, тәрбиәселәргә ҡалдырып киттем. Ҡилгәс-тә Шакир, Рәйес, Рафаэль менән бергәләп уҡынып. Тик был сәткә инде мин үҙемдәң был очеркты яра-тып туктағайным, шуға үҙемдәң уҡығым ҡилмәне. Шакир уҡыны. Юҫта ғына ул шәп диоктор булмаған икән! Башҡортостанда уның һөйләгәнән бик яраталар ине. Ғөмүмән, көсөз әйбәр-әә Шакир уҡығас, һөйлөт-ишетеләп китә ала.

ЙЫЛАЙЫР БАЛАНДАРЫ

...Был хәл 1967 йылдың көзөндә Өфө ҡалаһында бул-ды. Сентябрь айының аяз көндөрөнөң береһендә Баш-ҡортостан Языусылар союзы йәш эшмәткәрҙең семинарын үткәргәйне. Уның һуңғы көнөндә без халыҡ шағир-ҙары Мәжит Ғафури һәм Рәшит Нигмәтиҙең ҡәбер мәрмәрҙәренә сәскәләр һа-лайың.

Халыҡ таралыша баш-лағас, Языусылар союзының ул сәткәгә етәксене Назар Нәжми ағай, минең ҡулда фотоаппарат барлығын кү-реп, былай тине:

— Хәҙер Рәшит ағайҙың ҡатыны Сания еңгә ҡил-сәк, һин уны фотоға төшө-рөп ал өлө!

Без Баязит Бикбай ағай менән баҡсала икәүләп кө-төп ҡалдыҡ. Күп тә үтмә-не, кушшы итеп кейенгән Сания еңгә ҡилде, ҡәбер-ҙең тирә-яғын тәртипкә ҡил-терҙе, сәскәләр ғөлләмәһе һалды. Мин ошо мәлдә фо-тоға төшөрҙөм. Шунан һуң без Баязит ағай менән Ту-ҡай урамына ҡарай атла-ның.

Күрәһәлә шәхестәр ха-тында, йәшәү һәм үлем ту-раһында һүҙ сытҡас, әҙип былай тип куйды:

— Таланттар оҙаҡ йәшә-мәй, күрәһәң, Рәшит тә ил-лә бергә етә алманы, Ба-бич та егермә дүрт йәшен-дә генә һәләк булған.

Ул сәткә Шәйехзада Ба-бич тураһында ауыз тулты-рып һөйләргә ярамай тор-ғайны, уның исеменә тағыл-ған һәр төрлө ярлыктар алып ташланмағайны әле. Шуға мин өлкән ҡаләмдә-шәмдән Бабичтың ғажиғәле үлемә тураһында ҡыйыр-ҡыймас, кына һораштым.

— Был хәткә һөйләү иртәрәк әле. Һаҡ булырға кәрәк, шулай за, мырҙам, хәтер һандығыңа һалып куй... Башҡортостан типогра-фияһын 1919 йылдың 28-се мартында Ҡызыл мәсәт-кә — хәҙергә Морат ауы-лы—күсереп ҡилтергәндә та-нылған артистка Бәҙәр апай Носопова ла булған. Темәс-тән сығып, Кананикольск ауылына еткәс, ылауҙарҙы тукталалар за, Пылайырға боролорға бойоралар.

Бер нисә сәғәттән тоткон-

дар ошо ауылға ҡилтереп еткерелә. Башҡорт хоҡүмә-тенә ҡаршы сыткан бер торкөм ҡызылдар Бабичты танып за, уны һәм ҡилдәш-тарын ҡаты азаға тартты. ырыға булалар: шағирҙы ат ҡойроғона тағып Пыла-йыр урамдары буйынса һөй-рәтөп йөрөтәләр, әмнә арыҫ-ландай йөрәклә йәш «егет быға ғына бирешмәй, шу-нан һуң тоткондарға ҡәбер ҡазырға кушалар за, һәр береһен тере ҡилеш соҫор-ға ташлай башлайҙар. Шә-йехзада Бабич ҡызыл ко-мандирҙың шиңелә салғыһы-на ике кулы менән сат йө-бөшә, тегеһе ҡылысын ҡы-һынан һурып ала ла, ша-ғирҙың кулдарын өзә са-ба... Кешеләргә тереләй кү-мә башлайҙар, ҡәбер өҫтө бер аз һөлкөнөп тора.

...Был һөйләшөҙөн һуң байтаҡ йылдар үтһә лә, Шә-йехзада Бабичтың һуңғы тойған табыу уйы күңелдәң китмәне, гел борсоп торҙо. Етмешенсә йылдарҙың ба-шында Башҡорт АССР-ы Телевидение һәм радио тап-шырыуҙары буйынса дәү-ләт комитетының үз хәбәр-сене булып эшләй башла-ғас, Пылайыр яттарында йәш булырға, әҙиптең ҡә-бере хакында мәғлүмәттәр-ҙе бөртөкләп йыйырға тура ҡилде. Ошоларҙан сығып, шундай һығымта яһаным:

был иҫге урын хәҙергә Пы-лайыр районы үзгә Пы-лайыр ауылында төзөлгән яңы автовокзалға тәршы урынлашқан метеостанция территорияһында. Хәҙер-ге заман фәне һәм техни-каһы ярамында уны э-л-лөп табыу, мәрхүмдәрҙең шәхестәрен билдәләү әллә-ни ҡыйынлыҡ тыуырмас.

Һәр хәлдә Пылайыр ба-ландары гел генә күңелдә-ребезгә әрнәтмәһен, бина-хәткә һәләк булғандарҙың әсә күз йөштөрө һәм хәл-әл ҡандары түгелгән ер иҫге урыңға өйләнгән, уларҙың яҡты иҫтәлектәренә лайыҡ-лы һөйлөтөү сәткә сығың. Был үткәндәрҙән дә биге-рәк, ҡилсәк быуын өсөн кә-рәк.

Сулпан ИМАНҒОЛОВ,
СССР Языусылар сою-зы ағзаһы.

ДӨРӨҫЛӨК ӨҫКӘ СЫҚТЫ

«Йәшлек» газетаһының 27 мартта «Бабичтың ҡәбе-рен эрләһәң» баш астында-ғы мәрәжәғәтен уҡыным һәм үҙемдәң фекеремдә азырға булдым.

Мин үҙем Шәйехзада Ба-бичтың туғаны булам. Ми-нен өсәйем яһлап, өлсәйем Бабичтың туған ауылы Әсәндән 8 километр алыҫ-лыкта, Илеш районы Лаяш-ты ауылында туғанмын (өлсәйем ошо ауылға ҡи-лен булып төшкән).

Ш. Бабичтың ҡәбере-нә ҡилгәндә, уны Ғәсәхәт өбөйем (Бабичтың бер тыу-ған һеңләһе) бик яҡшы бе-лә ине лә — ул 1988 йыл-да вафат булды шул...

Бабичтың 95 йыллыҡ юбилейына арналған шигыр за һалам.

Үҙең туған бишә — оло аҡһаҡалың,
Үҙең йәш-йәш егет бөгөн дә,
Үҙең һөйгән саф көмөштөй халыҡ,
Һаҡлай һине бөйөк күгәндә!

Башҡортостан ере — бағбостанда,
Сөлбәл, рәйхан ғөлдәр күҙҙәң.
Салауатлы, данлы үстөрҙөң.
Үз өлгөләрҙә өстөнөң.

Ер-күк араһына юлдар һалдың.

Ай төкрөгө менән серләштең.
Күкрөгөндә бизәп мурғар алдың.
Ер халкына һиптең, өлөштөң.

Шигриәткә балкың — үзләһең башка,
Саф көмөштөй халыҡ төзөшкән.
Ысың исеменә азыл мәрмәр ташка,
Сыңлы мәрмәр, алтын — көмөштөн.

Шигырстанға йәштөр үрләй-үрләй
Әҙҙәрәҙә әҙҙәр аралар,
Гөл баҡсаларыңдан урай-урай
Исеменә йырҙар язалар.

Уттай булдың яуыз буржуазға.
Боҫоп, йәшеренеп ҡалманың.
Һин Уралға арнап йырҙар аҙың,
Туған ерҙәңдә данланың!

Халыҡ өсөн ҡара ҡанға тулдың
Нурлы, матур ҡоңғорт күҙҙәң.
«Йәшә Ленин! Йәшә Совет!» — булдың
Васыят иткән һуңғы һүҙҙәң!

Г. ХӘСӘНОВА,
Илеш районы.

• Сәнгәт, оҫталары

Мәшһүр йырсы, РСФСР-дың аткарган, Башкортостандың халыҡ артисы Илфак Смаков 50 йәш тулды. Юбилей хөрмәтенә филармонияла зур концерт күрһәтелде.

Йырсыһына оҡшап, йырҙары ла иҫкермәй икән! Алтыншыны, етмешенсә йылдарҙа И. Смаков башкарган йырҙарҙы яңынан бер тыңлауы күңелгә йәнә кинәнес

өстөнө. «Раушаниям — бәрем» йыры ғына алайыҡ. Алтыншыны йылдарҙа мәшһүр йырсы ошо йырҙы башкаргандан һуң күпме кызға Раушания исеме куштылар. Бөгөн дә был йырҙы тамашасы яратып кабул итте.

Талантлы йырсының репертуары бик бай. Тыуған ауыл, йәшлек, мөһәббәт моңдары берүҙе лә тыныс калдырмайҙыр.

Йырсыны яҡташтары, Башкорт дәүләт курсак театры артистары, тамашасылар юбилейы менән ихлас тәбрикләне.

С. ҒАИСИН.

КҮРӘТТӘРЭ: Асия һәм Илфак Смаковтар; йырсыны курсак театры артистары хотлай.

Ю. КӘРИМОВ фотолары.

• Яңылыҡтар

Хушлашыу кисәһе

БДУ-ла күптән түгел «Ирәндек» бейеү ансамбленең 1990 йыл сығарылыш кисәһе булып үтте. Был хушлашыу кисәһе берсә шатлыҡлы ла, берсә моңһуу да ине. Биш йыл буйы бер тулғандар кеүек коллективта ныҡ эсепеп бөткөс, айырылышыу кыйын. Шулай ҡыла, кисәһе ансамблдән еткәнсе Е. Н. Варламова башлап ебәрҙе. Ул, тулҡынлаңыуҙан бер аз ҡыҙара төшөп, «Ирәндек» бейеү ансамбленең төрмөшөн, традицияларын һәм Ҡазақстанда, ТАССР-ҙа, Дағстанда, ГДР-ҙағы сығыштары тураһында мауығып һөйләне. Быйылғы сығарылышты, уларҙың ансамбль төрмөшөндә тотҡан урынын, айырыуса матан төлгө алды. Һәм бейеү-

селәрҙең бөтәһенә лә «Хореография коллективы етәксәһе» танытмаһын тапшырҙы. Профсоюздарҙың Башкортостан Өлкә Советы етәксәһе студенттарҙы Почет грамоталары менән бүләкләне. Хушлашыу кисәһе «Ирәндек»-тең күңелле концерты менән тамамланды.

И. ХӘВВӘТДИНОВ,
БДУ-ның филология
факультеты студенты.
Өфө.

Кәләмдәштәренә
һабак

Өфө ҡалаһының Нефтьсәләр культура һарайында шағирә Тамара Ғәлиеваның ижад кисәһе булып үтте. Ул «Уйлы сағым» тип аталды. Кисәһе Башкортостан Языусылар союзы идараһы менән «Аң тирмә» клубы берлектә ойошторҙо.

Шағирә тамашасылар алдында ижады тураһында

һөйләне, тематик яктан киң коласлы шигырьҙарын уҡып ишеттерҙе. Ул, бының менән генә сикләнмәһенсә, халыҡ яҙмышы, башкорт милләтенә ғәжәп халыҡтағы өсөнөүгә уйланыуҙары менән дә уртаҡлашты. Кисәлә танылған сәнгәт оҫталарынан Т. Уҙанбаева, Ғ. Хәмзин, Р. Солтанғәлиеваның сығыш ыһаны. Һуңынан шағирә күп төрлө һорауҙарға яуап бирҙе. Быларҙың бөтәһе лә кисәгә йыйылыусыларҙың күңеленә хуш килде, сонки һуңғы ватҡыта языусыларыбыҙдың үҙ ижад кисәләрен үткәреүҙән һүрәлә төшөүгә әҙәбиәт һөйүселәребезҙе рухи яктан ныҡ һуһуһатҡан. Ошо һөһөттән Т. Ғәлиеваның үҙендә зур тыйыулыҡ һәм яуаплылыҡ тойоп, халыҡ алдына сығыуы ихлас күңелдән хуплауға лайыҡ. Ул, ижади бөтмөҫлөгө менән бер рәттән, халыҡ алдында граждандыҡ активлығы ла күрһөттө.

Т. ШАҒМАНОВ.

! ИҢГЛАНДЯ

ГОССТРАХ ҮЗЕНЕҢ ХЕЗМӘТ КҮРҮҘТЕҮЕН
КИҢӘЙТ

1990 йылдың 1 гинуарынан этәр прелле страховка ҡағиҙәләре ғәмәлгә индерелде.

Граждандар, предприятиялар, учреждениялар һәм ойошмаларҙың этәрә (СССР Оборона министрствоһы, СССР КГБ-һы һәм СССР Эске эштер министрствоһы) предприятиялары һәм ойошмаларының этәрәнен (тыш) страховкалаһыға тейеш. Уларҙың ветеринария хеҙмәтенә оғандарында билдәленелгән тәртиптә теркәлгән булығы мотлак.

Договор буйынса алты айҙан һигеҙ йылға тиклем йәштәге һау этәр бер йылға страховкалана ала.

Ауырыу һөҙөмтәһендә үлеу, урлану, стихиялы бәлә-каза һәм бәхетһеҙлек оҫрағына, шулай уҡ эпизоотияға йәки дауаланмай торған ауырыуға ҡаршы көрәш буйынса саралар үткәреү менән бәйлә рауештә ветеринария белгесе бойорого буйынса мәжбүри юҡ ителеу оҫрағына страховкалау үткәрелә.

Страховка суммаһы, этәрҙең һиндәй токомдан, йәшенә, экстерьерына һәм башта характеристикаларға

тарамастан, 100 һумдан алып (иң кәме) 600 һумға тиклем (иң күбе) билдәлә, нелә.

Договор страховой агент, ҡа кул аҡсаһы түләү, шулай уҡ эш урыны буйынса кул аҡсаһы иҫәпләшеу юлы менән төзөлә ала.

Бөтә оҫрактарға тариф хакы страховка суммаһының 15 проценты күләмендә билдәленә. Ауырыуҙарҙан үлеүәнән, урлауҙан йәки икенен бергә кушып страховкалаһанда тариф хакы кәметелә.

Страховканы хужаның теләге буйынса бер юлы йәки ике срокта түләргә мөмкин.

Этәрҙә өс йыл буйы рәтән өҙлөкһөз страховкалаған кешегә яңы договор төҙөү өсөн бер айлыҡ льготалы срок бирелә.

Хөрмәтле иптәштәр! Әгәр зә һеҙҙә Госстрах хеҙмәтенә яңы төрө ҡыҙыҡһындырһа, уның менән Госстрах инспекцияһында йәки страховой агент аша еңтекләберәк таныша алаһығыз.

БАССР дәүләт страхованһы идаралығы.

ӨӨӨ МЕХАНИКА-ТЕХНОЛОГИЯ

ТЕХНИКУМЫ

көндөзгө бүлеккә уҡыусылар кабул итә.

Механика бүлегенә тулы булмаған урта мәктәп базаһында 1 курста азыҡ-производствоһы ҡорамалдарын эксплуатациялау һәм ремонтлау һөнәрәһе. Уҡыу срогы 3 йыл 10 ай.

Технология бүлегенә урта мәктәп базаһында II курста икмәк бешерәү, макарон, кондитер производствоһы һөнәрәһе. Уҡыу срогы 2 йыл 6 ай.

Урта мәктәп базаһында шул уҡ һөнәрҙәргә ситтән тороп уҡыу бүлегенә III курста, Уҡыу срогы 3 йыл.

Техникумға инеүселәр түбәндәге имтихандарҙы тапшыра: көндөзгө бүлеккә — азыҡ-производствоһы ҡорамалдарын эксплуатациялау һәм ремонтлау һөнәрәһе математиканан (теддән), рус теләнән (диктант), икмәк бешерәү, макарон, кондитер производствоһы һөнәрәһе химиянан (теддән), рус теле һәм әҙәбиәтенән (иниша).

Уҡытыуҙың бөтә формаларына ғаризалар бирәү менән түбәндәге кешеләр инеү имтихандарынан тыш кабул ителә:

урта мәктәптә алтын йәки көмөш миһал менән, тулы булмаған урта мәктәп базаһында профессиональ-техник училищеһы «отлично»-ға тамамлаусылар.

Уҡытыуҙың бөтә формаларына өлгәмәләшеү һөҙөмтәһе һигеҙендә түбәндәге кешеләр кабул ителә.

Тулы булмаған урта мәктәптә «отлично»-ға, урта мәктәптә бик яҡшыға йәки, әгәр зә был фәндәр буйынса инеү имтихандары булһа, «айырым фәндәрҙә өйрөнүгә зур

уңыштар өсөн» Мақтау грамотаһына тамамлалыусылар.

Тулы булмаған урта мәктәптә, урта мәктәп базаһында профессиональ-техник училищеһы «4» һәм «5» билдәләре менән тамамлалыусылар.

Кабул итеү тураһында ғариза техникум директоры исеменә ебәрелә, уға түбәндәге документтар бергә һалына: тулы булмаған урта йәки урта белеме тураһында документ (төп нөсхәһе), 086(у) формаһы буйынса медицина белешмәһе, хеҙмәт кенәғәһе йәки колхозсы кенәғәһенән администрация раслаған күсермә, 3X4 сантиметр зурлығында 4 фотоһүрәт, Паспорт (тыуыу тураһында танытма), хәрби бурыска ҡарата мөнәсәбәт тураһында документты кабул итеү комиссияһына үзе алып килә.

Документтар кабул итеү ватығы:

көндөзгө бүлеккә: 1 июндән 31 июльгә тиклем.

Ситтән тороп уҡыу бүлегенә 3 майҙан 10 августка тиклем.

Инеү имтихандары: көндөзгө бүлеккә 15 июлдән.

Ситтән тороп уҡыу бүлегенә 10 июндән.

Уҡыусылар сафына теркәү: көндөзгө бүлеккә 25 августа тиклем, ситтән тороп уҡыу бүлегенә 30 августа тиклем.

Мохтаж булғандар дөйөм ятак менән тәьмин ителә.

Техникумдың адресы: 450054, Өфө ҡалаһы — 54, Октябрь проспекты, 67.

Телефондар: 24-25-10, 24-25-17, 24-27-17, 24-17-38.

«Йәшлек»

450079, Өфө, Октябрҙең
ВЕЗДЕН АДРЕС:

Газета шимәбе, кесәһә,

шәмбе көндәрәндә сыға.

Редакторы Б. НАЗАРҒОЛОВ.

КПСС ғың Башкортостан Өлкә Комитеты нәшриәте типографияһы.

П04273.

Заказ № 686.

ВЛКСМ-дың Башкортостан
Өлкә Комитеты органы

50 йыллығы урамы, 13, 8-се
кат.
Телефондар: 23-46-38,
22-56-45.

Индекс — 50804.